

קול צופיד

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרַה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֶרֶדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

חֻקֶּת - תַּש"ס - מֵאֵת מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרַה"ג מֶרֶדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

הַשִּׁיעוּר לַעֲלִילוֹ נִשְׁמַת :

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרַה"ג מֶרֶדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבֻעָה : חֻקֶּת

הַשִּׁיעוּר נִמְסַר ע"י הֶרֶב מֶרֶדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל, בִּשְׁנַת תַּש"ס.

הַלְכוֹת רֹאשׁ חוֹדֶשׁ

רֹאשׁ חוֹדֶשׁ

מִנְהַג הַכְּתוּב בְּשׁוּ"ע כַּעֲיֵן הַלְכָּה יִשְׁנֵם הַלְכוֹת הַנוֹגְעוֹת לְרֹאשׁ חוֹדֶשׁ כַּגּוֹן, אִמְרִית 'יַעֲלֶה וַיֵּבֵא' וְהַלֵּל, הוּצָאָה סֵפֶר תּוֹרָה עִם אַרְבַּעַת עוֹלָם, תַּפְלֵת מוֹסָף וְעוֹד. וַיֵּשׁ גַּם מִנְהָגִים הַנְּהוּגִים מִזְמַן קַדְמוֹנִי וְהַנְּהוּג שְׁבַע עוֹלָם לְהַתִּיחֵס אֱלִיהֶם כָּאֵל חוֹמְרוֹת וּמִנְהָגֵי חֲסִידוֹת. אֲבָל הָאִמָּת שֶׁלֹּא כֵן, כִּי מִנְהָגִים אֵלּוּ מוֹבָאִים בְּשׁוּ"ע. וְזֹאת עֲלֵינוּ לְדַעַת שֶׁאִם הַשׁוּ"ע כָּתֵב בְּסִפְרוֹ בַּהֲלָכוֹת גַּם מִנְהָגִים, אוֹת וְסִימָן בְּרוּר שֶׁהוּרָה לָנוּ בְּכַךְ שֶׁהֵם כַּעֲיֵן הַלְכָּה וַיֵּשׁ לְקִיּוּמָם.

עֲשִׂית מַלְאכָה בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ

מֶרֶן הַשׁוּ"ע פּוֹתֵחַ אֶת הַלְכוֹת רֹאשׁ חוֹדֶשׁ סִימָן תִּי"ז וְבוֹ רַק סַעֲיָן אֶחָד בַּעֲנִיִּין עֲשִׂית מַלְאכָה בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מוֹתֵר בַּעֲשִׂית מַלְאכָה. וְהַנִּשְׁיָם שְׁנוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַלְאכָה הוּא מִנְהָג טוֹב. הַגִּי"ה וְאִם הַמִּנְהָג לַעֲשׂוֹת מִקְצַת מַלְאכּוֹת וְלֹא לַעֲשׂוֹת קִצָּתָן, אֲזִלְיָן בְּתֵר הַמִּנְהָג."

מִקּוֹר הַדִּין הַזֶּה שֶׁל עֲשִׂית מַלְאכָה בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ, נִמְצָא בַּמַּסַּכַּת מַגִּילָה. כְּפִי שִׁידוּעַ מִשֶּׁה רַבֵּינוּ ע"ה תִּיקַן לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל שִׁיקְרָאוּ בְּתוֹרָה בִּשְׁנֵי וְחֲמִישִׁי, וְעִזָּרָה הוֹסִיף בְּתַקְנָה שִׁיהִיו שְׁלוֹשָׁה עוֹלָם לְקִרְוָא וּבִיחָד יִקְרָאוּ עֶשְׂרֵה פְסוּקִים עֵינֵן בִּי"ק דָּף פ"ב ע"א הַמִּשְׁנָה בְּרִישׁ פֶּרֶק 'הַקּוֹרָא' דָּף כ"א ע"א כּוֹתֵבֶת אֶת סֵדֶר הָעוֹלָם לְתוֹרָה בִּימֵים שְׁבַע מוֹצִיאִים סֵפֶר תּוֹרָה. "זֶה הַכֹּל כֹּל שֵׁשׁ בּוֹ מוֹסָף וְאִינוּ יוֹם טוֹב קוֹרִין אַרְבַּעַת, בִּיּוֹט חֲמִשָּׁה, בִּיּוֹה"כ שֶׁשָּׁה, בִּשְׁבַת שְׁבַעַת, אֵין פּוֹחֲתִין מֵהָן..."

הַמִּשְׁנָה מַלְמַדֶּת אוֹתָנוּ אֶת הַכֹּל שֶׁבְּגִלּוֹ עוֹלָם בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ אַרְבַּעַת לְתוֹרָה, בְּשׁוֹנָה מִימֵי שְׁנֵי וְחֲמִישִׁי שְׁעוֹלָם רַק שְׁלוֹשָׁה וְהַגְמָרָא מַגִּילָה כ"ב ע"ב דְּנָה בִּאֲרִיכוֹת כִּנְגַד מִי שְׁלוֹשָׁה אֵלּוּ. אֲבָל בִּימֵים שֶׁהֵם לֹא יָמִים טוֹבִים וַיֵּשׁ בָּהֶם מוֹסָף קוֹרִין אַרְבַּעַת. וּמִבִּיאָה בְּרִייתָא שְׁכוֹתֵבֶת טַעַם לַעֲלוֹהָ הֶרְבִּיעִי בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ: "תִּישׁ, זֶה הַכֹּל כֹּל שֵׁשׁ בּוֹ בִּיטוּל מַלְאכָה לַעֲסֵם כַּגּוֹן תִּישׁ וְתִישׁ קוֹרִין ג' וְשִׁאֵין בּוֹ בִּיטוּל מַלְאכָה לַעֲסֵם כַּגּוֹן רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים וְחוּלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד קוֹרִין אַרְבַּעַת" - כְּלוּמָר, הַבְּרִייתָא מַלְמַדֶּת אוֹתָנוּ שֶׁטַעַם הַעוֹלָה הַנוֹסֵף הוּא מִשּׁוֹם שֶׁאִנְשֵׁים לֹא עוֹבְדִים בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ. וְעַל פִּי זֶה, נוֹכַח לְרֹאוֹת אֶת סֵדֶר מַסְפֵּר הָעוֹלָם לְתוֹרָה בַּהֲדָרָה, בְּסֵדֶר מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ.

בִּשְׁנֵי וְחֲמִישִׁי עוֹלָם שְׁלוֹשָׁה לְתוֹרָה, כִּי אִנְשֵׁים עוֹבְדִים זֶה מִבְּטַל אוֹתָם מִמַּלְאכָה. בְּרֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים, יְכוֹלִים לַעֲלוֹת עוֹד עוֹלָה רַבִּיעִי לְתוֹרָה וְאֵין זֶה מִפְּרִיעַ לְאִנְשֵׁים בַּמַּלְאכָּתָם כִּי אִינֵם עוֹבְדִים בּוֹ. בִּיּוֹם טוֹב עוֹלָם חֲמִשָּׁה, אֲנִי"פ שֶׁלֹּא עוֹבְדִים כִּי סוֹף סוֹף מַכִּינִים לְכַבּוֹד הַחַג וּמִבְשָׁלִים בּוֹ וְכוּד' וְלֹכֵן רַק חֲמִשָּׁה עוֹלָם.

יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁאִיסוּרֵיוּ בְּכֶרֶת דְּרַגְתּוֹ פָּחוֹתָה מִשְׁבַּת וְעוֹלָם רַק שֶׁשָּׁה עוֹלָם, וְיוֹתֵר מִיּוֹט"ט כִּי אִסוּר בְּשׁוֹם מַלְאכָה.

בִּיּוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאִיסוּרֵיוּ בְּסִקִּילָה וְהוּא חֲמוּר מְכּוֹלֵם וְגַם אִסוּר בַּמַּלְאכָה, יַעֲלוּ שְׁבַע עוֹלָם. וְצִרִּיק לְבַרֵּר הָאֵם בְּרֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים לֹא עוֹבְדִים? רַשִׁי" שֶׁם, ד"ה רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים בִּא"ד 'וְשִׁמְעֵתִי' מִבִּיא: 'וְשִׁמְעֵתִי מִמּוֹרֵי הַזָּקֵן ז"ל שְׁנִיתָנָה לְהֵם מִצּוֹה זֶה בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא פִּירְקוּ

זִמְיָהֵן בַּעֲגָל'. כְּלוּמָר, שְׁנִשִּׁים קִבְּלוּ מִנּוּחָה בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ כִּשְׁכַּר עַל כֹּךְ שֶׁכִּשְׁמַעוּ שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת עֲגָל, לֹא פִּירְקוּ זִמְיָהֵן לַעֲנִיִּין זֶה. וּמוֹסִיף רַשִׁי" וְאִינוּ מִצָּאֵתִי בְּפֶרֶק מ"ה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל, שִׁמְעוּ הַנִּשְׁיָם וְלֹא רָצוּ לִיתֵּן זִמְיָהֵן לְבַעֲלִיהֶן, אֲלֵא אָמְרוּ אֶתֶם רּוֹצִים לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסַּכָּה שֶׁאֵין בּוֹ כַּח לְהַצִּיל! וְנָתַן הַקַּב"ה שְׁכָרָן שֶׁל נִשִּׁים בַּעוּה"ז שִׁיהִיו מִשְׁמֵרוֹת רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים יוֹתֵר מִן הָאִנְשִׁים, וְלַעוּה"ב הֵן עֲתִידוֹת לְהַתְּחַדֵּשׁ כְּמוֹ רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר "תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרֵיכֶם". וְכָתוּב בִּפְרִישָׁה' שֶׁלַּעֲתִיד לְבֹא זֶה טַעַם נוֹסֵף שֶׁכֵּל הַזְּקֻנוֹת יִהְיוּ צַעֲרוֹת כְּמוֹ שֶׁרָה אֲמַנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרֵיכֶם".

וְעוֹד מִבִּיא רַשִׁי" וּמִצָּאֵתִי "מִקְרָא מִסִּיעוֹ דְּכָתִיב אֲשֶׁר נִסְתַּרְתָּ שֶׁם בִּיּוֹם הַמַּעֲשָׂה". שְׁמוּאֵל א' כ' וְתִרְגַּם יְהוֹנָתָן בֶּן עוֹזִיָּאל: "בִּיּוֹמָא דְּחוּלָא', וְהָתֵם נִמִּי גְבִי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ קָאִי דְּקָאֲמַר לִיה 'מַחֵר חוֹדֶשׁ', וְקָרִי לִיה לַעֲרֵב רֹאשׁ חוֹדֶשׁ 'יוֹם הַמַּעֲשָׂה' אֲלֵמָא רֹאשׁ חוֹדֶשׁ לֹא יוֹם הַמַּעֲשָׂה הוּא". שֶׁם הִיָּה הַמַּעֲשָׂה עִם יְהוֹנָתָן שֶׁאֲמַר לוֹ לְדוֹד לֶךְ תִּתְחַבֵּא וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה עֶרֶב ר"ח שֶׁהָרִי אָמַר לוֹ מַחֵר חוֹדֶשׁ, מִשְׁמַע שֶׁבְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ לֹא עוֹבְדִים, שֶׁרַק אוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה יוֹם הַמַּעֲשָׂה אֲבָל לְמַחֲרָת לֹא יוֹם הַמַּעֲשָׂה הוּא. וְלִכְאוּרָה, מִשְׁמַע שֶׁגַם הַגְּבָרִים לֹא עֲבָדוּ בְּר"ח, אוֹלָם לְפִי רַשִׁי" הַנִּיל יוֹצֵא שֶׁנֶּקָרָא יוֹם ר"ח יוֹם שֶׁלֹּא מִבְּטָלִים אֶת הָעַם מִלְּמַלְכָּה, הֵיִינוּ "הַנִּשְׁיָם".

הַתּוֹסֵפוֹת מַגִּילָה כ"ב ע"ב ד"ה 'וְשִׁאֵין' אוֹמַר כֹּךְ וְז"ל: "וְדֹאִי מוֹתֵר הוּא בַּעֲשִׂית מַלְאכָה לְאִנְשִׁים, אֲבָל נִשִּׁים אִסוּרוֹת בַּמַּלְאכָה לְפִי שֶׁלֹּא פִּירְקוּ זִמְיָהֵן בַּמַּעֲשָׂה הַעֲגָל' וְאֵגֵב כֹּאֵן רּוֹאִים שְׁתוּס' כּוֹתֵב שֶׁאִסוּרוֹת בַּמַּלְאכָה וְלֹא שִׁזָּה רַק מִנְהָג. וְכֵן מִצִּינוּ בְּגַמ' בַּמַּסַּכַּת חֲגִיגָה דף י"ח ע"א "רֹאשׁ חוֹדֶשִׁים יוֹכִיחַ שֵׁשׁ בּוֹ קוֹרֵבֵן מוֹסָף וּמוֹתֵר בַּעֲשִׂית מַלְאכָה". וְעִי' אוֹמְרִים הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה 'רֹאשׁ חוֹדֶשׁ יוֹכִיחַ', דְּשָׂרִי בַּעֲשִׂית מַלְאכָה וְגַם אִינוּ נֹאסֵר רַק מִשּׁוֹם מִנְהָג - כֹּאֵן תּוֹס' מְדַבְּרִים בַּעֲנִיִּין הָעֲבֻדָּה שֶׁל גְּבָרִים שִׁזָּה רַק מִנְהָג. וְאֲחִי"כ אוֹמְרִים תּוֹס', "אִי נִמִּי מִשּׁוֹם נִשִּׁים דְּנוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַלְאכָה" - כֹּאֵן תּוֹס' מְדַבְּרִים עַל נִשִּׁים שְׁנוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַלְאכָה.

טַעַמִּים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַלְאכָה בְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ:

א. שֶׁלֹּא נִתְּנוּ זִמְיָהֵן לַעֲגָל. ב. "תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרֵיכֶם" - שִׁזָּה יוֹט שֶׁלָּהֶם. ג. שֶׁנִּתְּנוּ אֶת יוֹטֵם שֶׁל ר"ח הַמִּיּוֹעֵד כִּנְגַד י"ב שְׁבָטִים. ד. לְפִי הַקַּבְלָה שֶׁהַנִּשִּׁים מוֹשְׁרִשִׁים בַּמַּלְכוּת עֵינֵן בִּא"ח וְיִקְרָא אוֹת ב' וּבְשׁוּ"ת תוֹלִישׁ ס' תַּעֲיִיד מִצָּאֵנוּ בַּחז"ל הַמוֹבָא בְּטוֹר עַל מָה וְלִמָּה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְכֹל אֵלּוּ הַיָּמִים טוֹבִים?

וְאוֹמְרִים שֶׁלִּפְסָח זָכוּ בְּזִכּוֹת אֲבָרָהם אֲבִינוּ שֶׁכֵּן בָּאוּ אֵלָיו מַלְאכִים לְבַקֵּרוֹ בְּפִסָּח. לְשִׁבְעוֹת בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל יִצְחָק אֲבִינוּ שֶׁבְּמִתָּן תּוֹרָה תִּקְעוּ בְּשׁוּפְרוֹ שֶׁל אֵילָנוֹ שֶׁל יִצְחָק. לְסוֹכוֹת זָכוּ בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע"ה שֶׁכָּךְ כָּתוּב "וּלְמַקְנָהוּ עֲשֵׂה סוֹכוֹת". י"ב רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים כִּנְגַד י"ב רֹאשִׁי שְׁבָטִים כְּלוּמָר, שְׁבַתְחִילָה זָכוּ עִם יִשְׂרָאֵל לִי"ב יָמִי מוֹעֵד וְהֵם י"ב רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים כִּנְגַד י"ב רֹאשִׁי שְׁבָטִים. אֲבָל כִּשְׁחָטָאוּ בַּעֲגָל נִטְלוּ מֵהֶם וְנִתְּנוּ לְנִשְׁתִּיָּהֶם לְזָכֶר שֶׁלֹּא הָיוּ 'בְּאוֹתוֹ חֲטָא'. שׁוֹאֵל הַבֵּית יוֹסֵף אַע"פ שִׁזָּה דִּרְשׁ שׁוֹאֵל בְּב"י שִׁזָּהוּ סֵפֶר הַלְכָּה לְכְאוּרָה, מָה זֶה נִיטַל מֵהֶם וְנִיתָן לְנִשִּׁים הֵלָא מִגִּיעַ לָהֶן מִן הַדִּין שֶׁלֹּא חֲטָאוּ בַּעֲגָל? וּמִתְרַץ שְׁנֵי תִירוּצִים:

א. שְׁבָזִכוֹת י"ב שְׁבָטִים זָכָאִים לְקַבֵּל י"ב יָמִי מוֹעֵד אֲבָל עֲדִינֵן לֹא נִיתָן לָהֶם בְּפוֹעַל. יָמִי רֹאשִׁי חוֹדֶשִׁים הָיוּ רַק בְּכַח אֲבָל לֹא בְּפוֹעַל. וְעוֹד טֶרֶם הִסְפִּיקוּ לְהַגִּישִׁים אֶת זִכּוֹתָם כִּיּוֹן שִׁחְטָאוּ בַּעֲגָל, וְהָאִשָּׁה נִגְרַת אַחֵר הַבַּעַל, וְאַע"פ"כ לֹא רָצָה הַקַּב"ה 'לְקַפֵּחַ שְׁכָרָן וְנִתְּנוּ לְנִשִּׁים'.

ב. "וְעוֹד", דְּמַעֲיָקָרָא נִתְּנוּ לְאִנְשִׁים וְלֹא לְנִשִּׁים. וְכִשְׁחָטָאוּ בַּעֲגָל נִטְלוּ

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

חֶקֶת - תַּש"ס - מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

שלא לעשות מלאכה צריכות לזוהר מלעשות בו כלל.
"ואפשר דמעיקרא הכי קבילו עליהו לשנותו מחול ממש ולא לאסור במלאכות שאין עושות להשתכר". ומכאן ניתן ללמוד מה שכתב בהגהה איזה מלאכות אסורות הכל לפי מה שנהגו.
ולפיכך, אם יש אשה העובדת כפקידה ורוצה לקבל יום חופש על חשבונה בר"ח, בעל המקום צריך לאפשר לה אא"כ יצא לו מזה הפסד. ובביתה תנהג האשה בעצמה, למשל לא לכבס אפי' בימנו שיש מכונת כביסה, או לא להחץ, וכן לא לתפור אא"כ יש צורך דחוף וכדומה. ולזכור שהנשים מצוות ועמדות הן מזמן אמותיהן מדורות קדומים שהרי קבעוהו לחוק להן מזמן משה רבנו עיין לבי"י שם, ולבאור להלכה שם.

מאכל מיוחד לכבוד ראש חדש

השו"ע סי' תי"ט כותב: "מצוה להרבות בסעודה בראש חדש".
בירושלמי כתוב: שאם חל שבת וראש חדש צריכים לדחות סעודת ר"ח מיוחדת למחרתו, כדי לקיים מצות סעודת ראש חדש בנפרד. ולהלכה נפסק שמוסיפים מאכל מיוחד לכבוד ר"ח שחל בשבת ולא דוחים. וכן פסק בבן איש חי פרשת ויקרא שנה שנה ה' ג'. עיין במשנ"ב סי' תי"ט ס"ק ב' 'כתבו האחרונים', ובשעה"צ אותיות ד', ה' הביא גם את הירושלמי שמ"א הביא, ועיין מג"א סי' תי"ט ס"ק א' ד"ה 'מצוה'. ועיין במשנ"ב שם ס"ק א', ב' ובכה"ח ס"ק ב', ג', ד' כי יש אומרים שחייב אדם לאכול פת בר"ח, אולם אין הדין כן. אלא שאסור לצום בר"ח, ולדעת הרמב"ם זה מהתורה, עיין שו"ע סי' תי"ח סעיף ד' וחייב לאכול ולא חייב פת.

ומאחר ונפסקה הלכה שמצוה להרבות בסעודה, ע"כ טוב שיאכל מאכל מיוחד או מאכל נוסף לכבוד ר"ח, או יאכל פרי חדש בר"ח עיין משנ"ב וכה"ח הנ"ל ובא"ח ויקרא אות י"א. ואם ר"ח בשבת יוסיף מאכל מיוחד לכבוד ר"ח ואפי' פרי. ואשה שידעת שבני ביתה אוהבים מאכל מיוחד תעשה אותו לכבוד ר"ח אפי' בחול, ואין צורך להוסיף מאכל, העיקר שיהא שינוי לטובה.

נר לכבוד ראש חדש

כתוב ביאור צדיקים' ומובא בכה"ח שם ס"ק ז' וכן כתב הפר"ח שנוהגים להדליק נרות לכבוד ר"ח. ומביא מרן הבא"ח שם הלכה י"א שלנוהגות להדליק בשבת שתי נרות ידליקו ג"כ בר"ח שתי נרות. שבנר אחד במה ניכר יותר מימות החול. וצריך לומר שזה דוקא בזמננו שהיו משתמשים כל השבוע לאור הנר, אבל בימינו משתמשים בחשמל, מספיק אם תדליק נר אחד בלבד שגם בזה ניכר שהודלק לכבוד ר"ח. והרוצה להדליק שתי נרות או יותר תבא עליו ברכה.

שבת מברכים

שבת שלפני ראש חדש נקראת 'שבת מברכים'. ומבאר המג"א סימן תי"ז ס"ק א' שהכונה שמכריזים על ראש חדש לא כמו בי"ד שהיו מקדשין החדש, רק מזכירים מתי ר"ח ואם יום או יומיים כדי לקיים בהם הלכות ר"ח. ובאמת אפילו שיש לוחות צריכים להמשיך בהכרזה זו וכפי שענינו רואות שנמצאו טעויות בלוחות האחרונים, 'עינינו ראו ולא זר'. ותקנו לומר בשבת כי כל העם נאספים בבית כנסת וזה פרסום גדול.

לקיים חכמי ישראל

בנוסח של הספרדים אומרים 'יה"ר מלפני אבינו שבשמים לקיים לנו חכמי ישראל'. שואל הישלמי חגיגה' מה ראו לברך את חכמי ישראל? ואומר: שהרי הם תקנו לנו מולדות, ואת הלוח הנהוג כיום. לולי זה

מהאנשים ונתנו לנשים. והכי דייק לישנא דקאמר "נטלו מהם ונתנו לנשותיהם" והשתא הוי שפיר נתינת שכר שזכו במה שלא היו ראויים קודם לכן" ע"כ לשון הב"י בתירוץ השני. ועיין שם בחידושי הגהות משם מהרלב"ח עוד תירוץ.

זוכה ונוטל חלקו וחלק חברו

אבל לט"ז לא ניחא ליה מתירוצים אלו, וכותב תירוץ אחר על השו"ע סי' תי"ז ס"ק ג' 'דמעיקרא' שמתחילה קבלו גם גברים וגם נשים ואח"כ כשחטאו ניטל מהגברים ונשאר לנשים חלקם. וכתוב יכה נוטל חלקו ושל חברו' כלומר, שלנשים לא רק נשאר חלקן אלא קבלו גם את חלקם של האנשים.

מכאן, שלאנשים שלא מקיימים ראש חדש זה עונש שלא ינוח ממלאכה משום שעבד לעגל. וזה הבאור בדברי החיד"א שכתב זה בורות לא לעבוד ואח"כ כתב שאפשר, מאחר והביא הוכחות מתוסי' דלעיל וכן מ"מ המעשה' שמותר לגברים לא לעשות מלאכה בר"ח אם הם רוצים. והנה נמצא ברב חיד"א שכותב בעניין מלאכה בר"ח בשני מקומות שונים, שתי סברות שונות. ב'ברכי יוסף' סי' זי"ת אות ד' כותב: אנשים שנוהגים שלא לעשות מלאכה בר"ח הוא בורות - כ"כ בפר"ח והרב דברי יוסף סי' מ"ה. וכן נראה דהא קי"ל דכל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט. ומביא דבריו במשנ"ב סי' תי"ז ס"ק ב' 'אבל אם נהגו אנשים אין זה מנהג כללי. ובשעה"צ אות י' מציין שזה מדברי הברכ"י.

אבל בספרו 'יוסף אומץ' סי' כ', חזר בו החיד"א ממה שכתב בברכי יוסף ומסיים שם, "ולכל הדברות לפי דרכנו למדנו דאם איזה איש רוצה שלא לעשות מלאכה בראש חדש רשאי ותחשב לו לצדקה", והמקור מ"מ המעשה' דלעיל.

וכתב הבא"ח שם אות ב' מיהו אם האיש רוצה לנהוג בעצמו שלא לעשות מלאכה בר"ח רשאי ותחשב לו לצדקה, וליכא בזה משום חשש כל הפטור וכו'. והוסיף וכתב וז"ל: "ומזה תבין כמה וכמה צריכה האשה להזהר בקדושת ר"ח כי בכמה מצוות הנשים טפלים לאנשים, ורק בזאת הנשים הם עיקר יותר מן האנשים".

וע"כ הוסיף כה"ח שם ס"ק כ"ח שאם האיש נהג שלא לעשות מלאכה בר"ח ולא אמר בהתחלה שנוהג כן בלי נדר, אין לבטל המנהג אלא בשעת הדחק ובאונס וע"י התרה, עיי"ש.

ביטול מלאכה מרצון ולא חובה כימים טובים

ובענין זה יש לשאול ולחקור, האם מניעת מלאכה זה תלוי ברצון של הנשים או שכך נקבע מימי מרע"ה ואין להן בזה אפשרות לעבוד אם ירצו בכך. והנ"מ אם ירצו לעשות מלאכות כגון: גיהוץ או כיבוס שזו מלאכה קשה, או מלאכה קלה כגון: בישול וכד'.

אומר על זה הב"ח, שבעל לא יכול להכריח את אשתו אם אינה רוצה לעבוד, והיא תחליט אם תעבוד או לא. אומר על זה המשנ"ב בבה"ל סי' תי"ז ד"ה מנהג טוב שמשמע מהב"ח שמנהג זה בא להקל על הנשים שאם ירצו שלא לעשות מלאכה רשאיות והבעל לא יוכל לכופם לכך.

ולכן, אם נשים שכירות ועובדות לפרנסתן בחוץ, לא קבלו עליהן, ולא עושות ביטול מלאכה לזה. אבל מלאכת עצמן בבית כגון: גיהוץ, כיבוס וכדו' יחמירו על עצמן ולא יעשו אותן מלאכות. ואינם יכולות לבטל את המנהג, אלא מלאכה קשה כמו כיבוס וכדו' אין לעשות ואילו בישול וכדומה מותר. ועיין לבי"י שם כתב: "כי ראיתי כמה נשים טועות ואומרות אין לנו לטוות אבל נעשה מלאכה אחרת, והיה להן לאסור כל מלאכה לפי מנהגן או להתיר כל מלאכה" דברי ר"י. והוסיף, ואני ראיתי נשים נוהגות שלא לעשות מלאכה להשתכר אלא תופרות בגדי כלי בית. ונראה שגם זה אין לעשות שמאחר שנהגו

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חֶקֶת - תַּש"ס - מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וכ"ש שאם אמר בלילה רק בא"ה וטרם אמר 'המחזיר שכינתו', לא יכול לומר 'למדני חוקיך' כי זה אומרים רק במקום שחייב לחזור עיין כה"ח שם ס"ק ה'.

ועוד אומר השו"ע: "אבל אם לא אמרו שחרית ומנחה מחזירים אותן". ואם נזכר קודם שהתחיל 'מודים' - אומר במקום שנזכר. ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל 'מודים' - אם נזכר קודם שהתחיל 'מודים' אומר במקום שנזכר וכו' שם הלכה א' עד סוף הסעיף.

ובאור הדברים כך, מה שנוהגים לומר בסוף התפילה 'יהיו לרצון אמרי פי והגיון ליבי לפניך' - זה חלק מהתפילה. כלומר, אפי' אם סיים 'המברך את עמו ישראל בשלום אמני' ושמע קדיש לא יכול לענות, אבל אחרי שאמר 'יהיו לרצון' אפי' קודם 'אלוקי נצור' יוכל לענות אמין. ודעת הרמ"א שאת הפסוק של 'יהיו לרצון' אומרים בסוף. ולכן, הנוהג שבעולם לומר פעמיים גם לפני 'אלוקי נצור' וגם לפני 'עושה שלום'. עיין שו"ע קכב.

להלכה, כל עוד לא אמר 'יהיו לרצון' האחרון - יכול לחזור ל'רצה'. אבל ברגע שסיים 'יהיו לרצון' - סיים תפילתו וחוזר לראש התפילה אפילו שלא עקר רגליו. אם נמצא אחר 'יהיו לרצון' הראשון, ושמע קדושה וענה ונזכר שהיום ראש חדש ולא אמר 'יעלה ויבוא' - אומר הכה"ח בסי' קכ"ב ס"ק י"ג בשם 'שואל ומשיב': שכיון שענה גילה בדעתו שסיים ולא יוכל לחזור ל'רצה' אלא לראש התפילה. ובכל השנה כולה אם נמצא ב'אלוקי נצור', יענה רגליו ויענה כל דבר שבקדושה.

שכח לומר יעלה ויבוא ביום

אם שכח לומר יעלה ויבוא בשחרית של ראש חודש או בחול המועד, הדין: חוזר. כמו שהגמרא במסכת שבת אומרת: "כיצד" מתי חוזר ואיך חוזר? אם נזכר שצריך לומר יעלה ויבוא אחרי שאמר 'ברוך אתה ה' ולא אמר 'המחזיר שכינתו לציין' יאמר 'למדני חוקיך', ויחזור ויאמר 'רצה' ויעלה ויבוא' ויאמר 'ברוך אתה ה' המחזיר שכינתו לציין'. המאמר מרדכי חולק על זה ואומר: אם אמר 'ברוך אתה ה' ימשיך 'המחזיר שכינתו לציין' ויאמר 'יעלה ויבוא' לפני 'מודים' עיין כה"ח שם ס"ק י"א ולא פוסקים כמוהו.

אנחנו אומרים 'למדני חוקיך' מדוע? כי יש מחלוקת בין רבנו יונה לרא"ש המובא בסי' קי"ד, היינו לדעת הרא"ש אם אדם סיים ברכה ושכח לאמר בה מה שצריך לאמר, ומהדין חייב לחזור כל עוד לא התחיל ברכה שלאחריה, כאילו לא סיים ויכול לתקן.

ולדעת רבנו יונה, בעת שסיים ברכה הוי סיום אפי' לא התחיל ברכה שלאחריה. ולפי זה לדעת הרא"ש, אם אמר 'בא"ה המחזיר שכינתו לציין' ונזכר שלא אמר 'יעלה ויבוא' וטרם אמר מילת 'מודים' אומר 'יעלה ויבוא' שם וממשיך 'מודים'. ולדעת רבנו יונה, יחזור ל'רצה' ויאמר 'יעלה ויבוא' וימשיך התפילה. ומאחר ואנו פוסקים כסברת הרא"ש וחוששים לסברת ר"י, ע"כ אם אמר רק 'בא"ה' יאמר 'למדני חוקיך' כקורא פסוק ויאמר 'יעלה ויבוא' וכו'. אבל אם אמר 'בא"ה המחזיר' לא יכול לאמר 'למדני חוקיך' כי אין פסוק כזה. ועיין לכה"ח ס"ק י"א ולמש"ב ס"ק ה'. אמר 'ברוך אתה ה' המחזיר שכינתו לציין מודים' - חוזר ל'רצה'. וכן מ'מודים' עד 'יהיו לרצון' האחרון נזכר שלא אמר 'יעלה ויבוא' בתפילה - חוזר ל'רצה'.

אמר 'יהיו לרצון' אמרי פי' האחרון - חוזר לראש התפילה, כי זה נקרא הסחת הדעת וסיום התפילה ולכן חוזר לראש, אפילו שלא עקר רגליו. עד כן טוב לאדם ע"מ שלא יכנס למחלוקות ותסבוכות, שיעשה לו סימן כשעומד להתפלל או שישים איזה סימן ב'רצה' שיזכור לומר 'יעלה ויבוא'. לעיל אמרנו שאם אדם אמר 'ברוך אתה ה' ולא אמר 'המחזיר שכינתו לציין' יאמר 'למדני חוקיך'.

שאלת השאלה, כתוב ב'בן איש חי' שם אות י"ב: "אם נזכר קודם

לא היינו יודעים מתי ר"ח. ומזכירים אותם לטובה. וכן שה' יזכנו להחזרת עטרה ליושנה שנזכה שבי"ד יקדש את החודש עיין ש"ח דף רי"ט ובא"ח אות ז'. ומסופר על הרה"ג רבי בן ציון קוונקא ע"ה שהיה אב בי"ד בירושלים, ששאל אותו פעם יהודי עשיר, וכי רק החכמים מתקיימים ואנחנו נמות? ואמר לו תירוץ זה של השלמי חגיגה, וכשלא נחה דעתו של זה, אמר לו בא למחר ואומר לך תרוץ. בא למחרת וענה לו, שאנחנו מתפללים לפני כן יהי רצון וכו' תעצור המגפה, המשחית והחרב וכו' והרי אם ישראל חוטאים לוקח הקב"ה צדיק אחד לכפר על הדור. לכן אומרים 'לקיים לנו חכמי ישראל' ולא לקחת ת"ח כדי לכפר על הדור. ואעפ"כ לא יהא לכם, לעם נזק.

עמידה בשעת הכרזת ראש חדש

מביא המג"א שהמנהג לעמוד בשעת הכרזת החדש הוא כמו שהיו עומדים בזמן שהיו מקדשין את החדש.

ושואל עליו רעק"א בהגהותיו ואומר: 'בער אנוכי ולא אדע' בלשון ענה, איך אומר המ"א שהיו עומדים בשעת קידוש החדש, והרי במסכת ראש השנה פרק ג' מובא שהעדים היו עומדים והדיינים היו יושבים והם היו מקדשים בעודם יושבים? ומ"מ הוא לא חולק על המנהג רק שאומר שמקורו של המג"א לא מובן. עיין לכל זה במ"א ס"ק א' על ס' תי"ז והגהות רעק"א עליו. יש עדות שאומרים קידוש החדש והכרזה אחרי קריאת ס"ת לפני תפילת מוסף. ויש עדות בבגדד ועוד אחרות, שבשעת פתיחת ההיכל אומרים 'ברוך שמיא' ואח"כ אומרים ההכרזה. ויש שמדקדקים ומזכירים מתי יחול המולד. וכן אם ר"ח שני ימים, אומרים ר"ח פלוני יום א' ויום ב', חידושי ביום א' וקבועי ומניני ביום ב'.

אמירת יעלה ויבוא בתפילה

הגמ' במסכת שבת דף כ"ד ע"א אומרת: "איבעיא להו מהו להזכיר של ראש חדש בבהמ"ז". אמר רב זריקא נקוט האי כללא בידך, ימים שיש בהם קרבן מוסף כגון: ר"ח וחולו של מועד, ערבית, שחרית ומנחה מתפלל שמו"ע ואומר מעין המאורע בעבודה. ואם לא אמר, מחזירין אותו. כלומר, שגדלה חשיבותו של ר"ח על חנוכה, שזה יש בו קרבן מוסף, לכן מחזירין אותו ולהלן נבאר אימתי ומהיכן.

שכח לומר יעלה ויבוא בלילה, שלא מחזירים אותו

בשו"ע ס' תכ"ב סעי' א' כתוב: ערבית, שחרית ומנחה מתפלל י"ח ברכות ואומר 'יעלה ויבוא' ב'רצה'. ואם לא אמרו בערבית אין מחזירין אותו. בין שר"ח הוא יום אחד ובין שהוא שני ימים, מפני שאין מקדשין את החדש בלילה. יש מי שאומר שזה דווקא ביום אחד בלבד שחל בו ר"ח, אבל אם חל ר"ח שני ימים כיון שזה המשך של היום שכבר היה מקודש, מחזירים אותו. ע"ז אומר מרן שלא מחזירים אותו, כיון שכל מה שנוהגים יומיים זה רק מכח ספק שלא יכולים לעשות חדש של עשרים ותשעה ימים וחצי. וההוכחה מכתובת שטרות שאם כותבים כתובה בליל ר"ח כאשר יש יומיים ר"ח, כותבים על יום ראשון של ר"ח שלושים לחדש שעבר, ועל יום שני של ר"ח יום א' לחדש הבא עיין שו"ע ס' תכ"ז.

אומר הרדב"ז שזה דווקא אם גמר כל התפילה אז לא מחזירים אותו, אבל אם אמר 'ברוך אתה ה' המחזיר' - ונזכר שלא אמר 'יעלה ויבוא' יאמר 'המחזיר שכינתו לציין' ויאמר 'יעלה ויבוא' לפני מודים עיין הרדב"ז ס' תקס"א המובא בכה"ח ס"ק ד'.

אולם לדעת הב"י, שבכל מקום שלא חייב לחזור, כגון בלילה לא יכול לומר בין ברכה לברכה מה ששכח - ודוקא אם חייב לחזור יכול לומר בין ברכה לברכה עיין לשו"ע ס' רצ"ד סעי' ד', ה' וכן נוהגים.

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

חקת - תש"ס - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אומר הרשב"א: זה בערבית שהיא תפילת רשות אבל בשחרית אל תעשה הפסק כזה.

אומנם יש נוהגים כש"ע שהחזן יכול להכריז, אבל מנהגנו אנחנו לא מכריזים ראש חדש, ולא מכריזים 'יעלה ויבוא' אלא הגבאי או החזן מגביהים קולם 'יעלה ויבוא' או 'על הניסים' כדי להזכיר לציבור שלא ישכחו עיני לכה"ח שם י'.

ישנם מקומות, שאומרים לשמש שיתפלל מהר ויאמר 'יעלה ויבוא' בקו"ר וכך כולם יזכרו ולא יבוא לידי שכחה.

וישנם נוהגים מנהג אחר, וכשהחזן אומר בשחרית 'גאל ישראל', או בערבית הוא מתחיל ואומר בלחש בא"ה ומגביה קולו כשאומר 'אלוקינו ואלוקי אבותינו' לרמוז על 'יעלה ויבוא'.

היה מנהג שבמוצאי שבת היה החזן אומר בעמידה 'אתה חוננתנו' בקול רם, במוצאי שבת אם היה ליל ראש חדש היה החזן אומר 'יעלה ויבוא' בקול רם. היום שישנו שיעון שבת וישנם ספרים, מספיק שאומר את המילים 'יעלה ויבוא' ולא צריך את כל היעלה ויבוא'.

אבל עד היום ישנם כמה בתי כנסיות שממשיכים החזנים לומר 'אתה חוננתנו' ו'יעלה ויבוא' בקול רם, ובדור הזה ודאי ישנו צורך בזה, כי יש אנשים שאינם יודעים כיצד להוסיף בתפילה.

מסופק אם אמר 'יעלה ויבוא' או לא אמר

מה הדין אם אדם התפלל שחרית וספק לו אם אמר 'יעלה ויבוא' או לא אמר?

כתוב בב"י שמובא בירושלמי שאם הוא מסופק חייב לחזור, כי הרי האדם רגיל במשך החודש להתפלל בלי יעלה ויבוא. אולם בד"מ שם כתב שמה שאמר הירושלמי בספק חוזר מדובר לעניין שאלת גשמים, אבל בר"ח מאחר ולא עוברים שלושים מבלי שיהא ר"ח לא מקרי הרגל ולא אמרינן היה חזקה מה שלמוד מזכיר.

וכן פסק הרמ"א בשו"ע סעי' א', וכתב עליו המג"א ס"ק ד', שיש להורות כסברת הב"י דהרי עינינו רואות שההרגל להתפלל בלא יעלה ויבוא.

וגם הט"ז לא סובר כרמ"א אבל כתב אם היה בדעתו בשעת הברכה להזכיר ר"ח ואח"כ הוא מסופק אם הזכיר אינו חוזר, אבל סתם חוזר ומתפלל כי אדם הולך לפי הרגל לשונו.

ועיין להגאון שם ס"ק ד' מה שהביא משם הירושלמי, וכאן יש דין מענין המשנ"ב שלמעשה צריך לפסוק כרמ"א, פסק כאן מאחר ורוב האחרונים חולקים על הרמ"א "וכמעט כולם" ולפיכך הוא פסק לא כמוהו אלא שחייב לחזור כדעת הב"י. ולא זו בלבד אלא שלא צריך להתפלל ולהתנות כדעת הכנה"ג.

ואילו הבא"ח שם אות י"ב שלמעשה צריך לפסוק כב"י ולא כרמ"א חשש לדעתו וע"כ כתב שיחזור ויתפלל ויעשה תנאי אם הוא חייב לחזור כדעת הב"י. התפילה היא חובה, ואם לא חייב לחזור כדעת הרמ"א התפילה היא נדבה. ועיין משנ"ב שם ס"ק י' וכה"ח ס"ק י"ח.

ולמעשה ראוי לאדם שמסופק אם אמר יעלה ויבוא שיהגה כן, היינו יחזור ויתפלל ויעשה תנאי כנ"ל.

ויהי רצון שיהא החדש הזה סוף וקץ לכל צרותינו ותחילה וראש לפדיון נפשנו, ונזכה לראות סנהדרין על מקומם בבנין אריאל ובביאת הגואל, ונראה כיצד החכמים מקדשים את החדש בב"א.

שהתחיל 'מודים' אומר במקום, ואם נזכר באומרו 'ברוך אתה ה' יסיים 'למדני חוקיך' ויש אומרים דלא יסיים 'למדני חוקיך' אלא יסיים הברכה ואח"כ יאמר 'יעלה ויבוא' קודם 'מודים'. יש כאן שתי דעות והרי לפי דברינו ספק ברכות להקל? העניין הוא כך, אומנם ב'בן איש חי' אין 'סתם' ויש' כמו בשו"ע אבל ניתן ללמוד סתם מן המפורש. בפרשת חוקת שנה ראשונה אות כ' כתב ה'בן איש חי' בצורה מפורשת ואם אדם אמר 'ברוך אתה ה' מקום שצריך לחזור יסיים 'למדני חוקיך' ולא יסיים הברכה. ואם אמר שם כך ולא הביא דעה חולקת אז גם כאן הדין כן. וכנראה שהחס"ל שהביא בא"ח סובר שהדין כסברת הרא"ש ולא חוששין לסברת ר' יונה הנ"ל.

נזכר שלא אמר יעלה ויבוא - לאחר שהתפלל מוסף

אם אדם התפלל תפילת שחרית והתפלל מוסף, ואחרי מוסף נזכר שלא אמר 'יעלה ויבוא' בשחרית, מה הדין?

דעת הרמ"ע מפאנו שלא צריך לחזור כיון שהתפלל מוסף והזכיר ראש חדש. ולדעת הרשב"א צריך לחזור מכיון שהוא חייב להתפלל שחרית וכיון שלא הזכיר יעלה ויבוא חוזר. ה'בן איש חי' אומר: אם שכח לומר יעלה ויבוא ולא נזכר עד שהתפלל מוסף, לא יחזור אחר תפילת מוסף להתפלל שחרית, אלא יתפלל מנחה שתיים, וכמו שכתוב ב'שיורי ברכה' בשם הרשב"א ועיין 'שלמי חגיגה'.

בברכי יוסף: הביא הרב חיד"א את הרמ"ע מפאנו ודברי הכנה"ג, שאם לא אמר בשחרית 'יעלה ויבוא' דינו כחזן שאם לא אמר סומך על מוסף, ואח"כ כתב שכך נהגו, עיין להלן.

המשנ"ב בסימן תכ"ב כתב: 'כתב הכנה"ג דדווקא שזכר קודם שהתפלל מוסף, אבל לא נזכר עד שהתפלל מוסף יצא בדיעבד כיון שהזכיר קדושת היום בתפילת המוסף, ואין צריך לחזור ולכתחילה, יש להקל בזה על כל פנים ביחיד בדיעבד, והעתיקו מג"א' בסי' קכ"ו אבל ב'שיורי ברכה' בשם הרשב"א כתב: דביחיד לעולם חוזר ואפילו שהתפלל כבר מוסף, וכן הסכים בספר 'מור וקציעה' אלא דכתב דמ"מ מתוך ספק יתנה שאם אינו חייב להתפלל יהיה בתורת נדבה. ועל כן אומר ה'ברכי יוסף': אני מסכים לדברי הכנה"ג משום ספק ברכות להקל. אולם ב'שיורי ברכה', חזר בו בעל 'ברכי יוסף' הרב החיד"א ואמר: "אולם ראיתי דברי הרשב"א ואפשר שגם הרמ"ע מפאנו אם היה שומע דברי הרשב"א היה מבטל את דעתו. ונמצאו דברי הפר"ח קיימים וחזר והסכים בזה ב'שיורי ברכה' בסי' קכ"ו, למסקנתו: צריך לחזור ולהתפלל כדברי הרשב"א.

אולם הרשב"א אמר, שאם אדם התפלל שחרית והתפלל מוסף - יתפלל מנחה שתיים. הרשב"א לא אמר אם יש עוד זמן לתפילת שחרית, או אם הגיע זמן מנחה או לא. נכון שלדעת הרמ"ע מפאנו והכנה"ג אם לא אמרת בשחרית 'יעלה ויבוא' ואמרת במוסף לא צריך לחזור בכלל. ולדעת הרשב"א וכן פסק בא"ח ויקרא יג', שיתפלל מנחה שתיים.

ויתכן מאחר שהתפלל מוסף, והבאת עליך הארה של מוסף והארה של ראש חדש, ואנחנו אומרים 'כתר' ומוציאים את התפילין, אז אינך יכול להתפלל שחרית אלא יתפלל מנחה שתיים.

זאת אומרת היום, אם אדם לא התפלל שחרית נזכר לאחר מוסף, לא פוסקים הלכה כמו הכנה"ג אלא כרשב"א ויתפלל מנחה שתיים.

הכרזת 'יעלה ויבוא' באמצע התפילה

חלק מעדות תוניס ואשכנז נוהגים ככתוב בשו"ע שאומר בסימן רל"ו סעי' ב': 'אסור להפסיק בין גאולה לתפילה בתפילת ערבית, מיהו מה שמכריז הש"ץ בראש חדש בין קדיש לתפילת ערבית, 'יעלה ויבוא' לא הוי הפסק שהוא צורך התפילה' והלבוש חולק ואומר שזה הפסק.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

